

DRUŽINSKI PRIJATELJ

POUČNO ZABAVNI LIST ZA SLOVENSKE DRUŽINE.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.
Naročnina je za vse leto 3 krone, za pol leta 1 krono 50 stot.
Posamezne številke po tobakarnah stanejo 10 st. tink.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (ozir. ma. uprava) „Druž. Prijatelj“ v Trstu, ulica S. Francesco št. 15, I. n.
Poštno-hranilničnega računa št. 64.139.

Pozor na položnice!

List na ogled smo poslali nekaterim. Dali smo prvo in drugo številko tiskati v več izvodih. Zato bomo lahko vztregli novim naročnikom.

NA RODNI GRUDI.

(Povest iz nedavnih časov. — Spisal Fr. Ks. Steržaj.)

Stari Kelin je stal golorok na pragu in zrl po vremenu. Njegov obraz, ki je bil zardel in zabuhel od mnoge pijače, je izražal veselje in zadovoljnost in zdelo se je kakor bi ravnokar mislil na karte in izvrstni golaž, ki se dobi v gostilni „na Pošti.“

Po vasi je prihajal debelahast človek. Ko ga je Kelin zagledal, se mu je raztegnil obraz v zadovoljen nasmeh. No, Dagar je še bolj kesen kakor on — še le sedaj prihaja domov, on pa je že snoči, zato pa ni Dagarjevo premoženje niti za polovico toliko vredno kakor njegovo.

Dagar je stopil h Kelinu — Dobrovoljen nasmeh, ki mu je dosedaj ležal na ustnah, se je umaknil širokemu smehu pijančevemu. In pri tem sta se debeli lici zdeli še debelejši nego prej in male, sivkaste oči so se docela skrile v ti belini.

„Ha, ha — ga greješ, ga?“

„Moj se je že segrel — no tvoj pa še ne.“

„Se bo pa sedel.“

In Dagar je odšel počasno, nerodno proti svoji hiši.

Kelin je stal na pragu in razmišljal. Zunaj na polju pa je bilo dela vsepolno povsodi. Na Platičih detelja skoraj suha, na Otavah in na Stičih seno, suho in lepo dišeče da je bilo veselje. A njemu se ni ljubilo. Kesno sinoči je prišel pijan s praznim žepom — zaigral je v

družbi skoraj 50 gld. In prav nič ga ni skrbelo.

— Čemu? Posestvo je veliko — in že precej zadolžano, je pristavil v mislih, kakor bi se ba, da bi mu mogel kaj očitati. Žena?

Ha — ona? Saj še obleke ni imela, ko jo je vzel. Da prva žena, ta mu je založila hišo s tisočaki, a kje so že! Zapravljivo življenje in slabi tovariši so mu jih izvabili iz skrinje zraven pa karte in jed — „na Pošti.“

A kaj to? Saj še stoje v hlevu trje pari najlepših konj v vasi, rujavi, ponosni, iskri, domače reje. In tam zraven štirje pari volov, dvajset krav-mlečnic in pet telic. — Potem pa še senožeti kakov ona v Planu in ona v Rebrih. — Hej, gospodarstva Kelinovega še ni konec. Še se lahko meri z drugimi v vasi — še lahko postopa brez dela okrog doma, še lahko prežije marsikako veselo urico pri kartah „na Pošti.“

In zadovoljen nasmeh mu je legal krog modrikastih, velih usten.

Sicer pa — no, saj se njegov Janez trudi za dva, tri druge, in pa hlapci, dekle, čemu so ti? Saj dobi svoj trud plačan, in ne malo. Mlada kri naj dela, stara pa počiva. Saj je on — stari Kelin se je zatihotapil pri laži — ne on tudi mlad ni delal. Čemu? — In vendar, Janez! Čudno — njegov sin, a popolno drugo deblo. Tako grčav kakor gaber in vstrajen kakor konj pri delu — pa njegov sin. Ne, od njega nima te pridnosti. Ne — pač od ranjke. — Bog ji daj dobro, tam kjer je.

Ej, da, rajna Lenka, ta je umela delati. Od jutra do večera, kakor mravlja. Polno truda in težav, v hiši in doma, vse sama gospodinjila in ukazovala — pa ni nikdar godrnjala nad težavami in skrbmi — vedno vesela, zadovoljna, srečna. Delo ji je prešlo v meso in kri. Največja zadovoljnost in sreča. Čudno, pa je bilo vendar take. Da, delo ima v sebi tudi sladkost in srečo.

Kelin je nehal razmišljati. Za njim pri vratih se je pojavila debelušna, razkodrana žena

Prihodnja številka izide 8. februarja.

pri štiridesetih letih. Bila je to druga žena Kelinova.

Stopila je h Kelinu in z nekim medeno-sla kim glasom ga je poklicala:

„Ti — ?“

„Kaj bi rada?“

„Kaj? Janez je sam, pa hlapec tam na Stičih — in Franco in Andreja sem poslala deteljo obračat. Stopi še ti!“

„Ha, misliš? Na stara leta naj se mučim?“ je zagodrnjal osorno nad njo.

„Pa bi šla ti!“

No ne jezi se precej; saj sem le mislila“ in hotela je iti z pet v kuhinjo.

„Kaj — ?“ se je prepirljivo zadržala nad njim.

„No no, —, nikar tako hudo,“ jo je tolažil Kelin, ki se je bal jezika svoje žene, in pa hudo bi mu bilo, ako bi ga nič več ne pogledala.

„Kje je pa Lina?“

„I kje, notri je in šiva.“

„Pa bi ona šla?“

„Lej no, lej! — Misliš, da se je zato učila v Ljubljani — ?“

„Nekoliko dela ji tudi ne bi škodilo. —“

„Saj dela, še več kakor Janez!“

„Ha, ha! S sedenjem! — Ne vem kaj bo to. Kmečko dekle mora znati prijeti za vsako delo — ?“

„Naši pa ni treba, veš. —“

„In zakaj ne — ?“

„Zato ker jaz pravim, da ne. —“

„Aha — mhm“ je zamrmral Kelin in se obrnil ter stopil pod skedenj. Naveličal se je njenega ugovarjanja in glava ga je bolela — prav, ako nekoliko leže. Hladno je tam in pa tiho, in muh ni. In Kelin je legel v senco. — — —

* * *

Tam na Stičih pa sta nakladala Janez in mlajši hlapec seno.

Vroče je bilo. Solnce je pripekalo, kakor o kresu z vso junijevo močjo.

Nad tvorniki je trepetal zrak komaj vidno. Prelesten, opojen duh po senu se je širil povsodi. Konja pred vozom sta nemirno bila z nogami in otresala sitne brenclje in muhe. Tu in tam sta nekam leno mulila seno.

„Oha“ — je zavpil hlapec nad konjema, ki sta hotela speljati. „Ta mrhovina ni nikoli pri miru. —“

„Vroče je, vroče, pa muhe so hude“ je prigovarjal Janez.

„Saj je meni tudi, pa le delam, kar moram.“

Janez pa je zavihtel mogočen kup sena na

vilah in ga priložil na voz. Žile na sencih so se mu napele in pot mu je lil po obrazu. Bil je krepek, tršat mladenič, čednega podolgovatega obraza, črnih oči in las, ki so se svetili v solncu in potu.

„Francè, pojdi na voz, da boš tlačil, jaz bom pa nakladal.“

In hlapec je zagnal grablje na voz, stopil spredaj na oje in se vspel na voz.

„Kdo bo pa grabil?“

„Kdaj pa bo potem naloženo?“

„Bo že. —“

„Dolgčas je, če sta samo dva pri delu — in pa na Otavah je še seno“ — je godrnjal Franca.

„Meni pa pri delu ni nikoli dolgčas.“

„Saj tudi meni ni, če nas je več. Ali tukaj, komaj pol travnika sva še-le.“

„Saj ni mogoče dobiti nobene žive duše ne, ki bi prišla pomagat. Včeraj sem vprašal Mihovca in Jožefova oba, pa imajo doma delo. —“

„Kje je pa Franca?“

„Na Platičih obrača deteljo.“

„Sama?“

„Pa Andrej.“

In zopet sta nekaj časa molčala in delala. Čulo se je le šumenje suhega sena in brenčanje brencljev.

„Tihot, rjavec“ je pognal Janez konje in jih zopet ustavil.

„Ti?“

„No!“

„Veš, ko bi bil jaz na tvojem mestu, pa bi vse pustil.“

„Zakaj?“ se je začudil Janez.

„Zakaj? Poglej — sam se mučiš za vse druge. Doma so trije brez dela. Ko bi bil jaz v tvoji koži, pustil bi še jaz.“

„Kaj bi bilo pa s posestvom?“

„Naj bo kar hoče! Človek tudi ni samo za to, da bi se mučil in trpel za druge ko živina. Oni doma bi pa samo jeli in pili — Hudimana, da ne bi. —“

„Vidiš, meni pa ne dela delo nobene težave. Saj ne vem, kaj naj počnem, kadar ni dela. Tak dolgočas mi je takrat. —“

„Ker si ne znaš napraviti kratkega časa. So pa tvoj oče že bolj pametni. —“

„Francè, očeta pa kar na miru pusti, če hočeš, da sva prijatelja,“ se je odzval Janez resno.

„No saj ne rečem nič hudega. —“

In mladeniča sta molče delala in nakladala voz. Ko sta ga naložila, je pognal Janez proti domu.

(Pride še).

ŽGANJAR.

Stanislav Žitko.

Noč pritiska k zemlje tlom,
sneg zameta klanec,
iz žganjarne na svoj dom
vrača se pijanec.

Težke glave, trudnih nog
lomi jo počasi,
čez polje in temni log
po neljubi masi *)

Zdaj pa zdaj hrupavi glas
razgubi se v noči,
znanec naš se vrača v vas
k svoji borni koči.

A pred njim je hrib in dol
vedno bolj nejasen,
in korak mu vedno bolj
len je — in počasen.

Zmučen ves, in ves potrj;
od pijač omoten,
kmalu se v sneženi prt
zgrudi v sen dobroten.

In snežinke iz višin
plavajo na njega,
smrtni angel za spomin
mu pa v roko sega.

*) Snegu.

SV. GERMANA.

Igrokaz v štirih dejanjih in s sklepnim prizorom.
— (Prevedeno iz nemškega.) (Konec.)

O S E B E:

Germana, pastirica. — Ana, njena mačeha. — Kata, Marjeta, Germanini polsestri. — Žefa, Polona, sosedi. — Jerica Nežika, Tončka, Zofka, Lenčka, pastirice.

(Igra se vrši na južnem Francoskem v 16. stoletju.)

Germana : Ljubi Bog, ti veš vse, veš tudi, da ne iščem hvale. Samo tebe ljubiti in tebi služiti, je moje, največje veselje. Saj tako me je učila že pokojna mati. Kako lepo in milo je znala pripovedati o Bogu moja zlata ranjka mati. In kadar mi je pripoveda'a o Kristusovem trpljenju, kolikokrat so me zalile solze bridke žalosti, ko sem zrla izmučen in krvavi obraz na križ razpetega Zveličarja in njegove žgoče rane. In ko je videla mati solze v mojih očeh, mi je rekla: Ljubo dete, kdor hoče biti Kristusu podoben, mora tudi nositi križ. A žal, — prehitro je umrla moja mati! Oh! — A i njeni nauki še živijo v mojem srcu in kmalu sem morala skusiti bridkost križev in težav. — Oh, kako težko mi je bilo beračiti za bolnega očeta od hiše do hiše, marsikdo me je zapodil izpred praga in slišati

sem morala marsikatero surovo besedo. Kako težko mi je tudi, ker mi moja druga mati noče nič zaupati. Vendar vse rada pretrpim iz ljubezni do Zveličarja. Saj je moral on za nas še več pretrpeti. Bog blagoslovi tudi mojo drugo mater, kakor prvo.

4. Prizor.

Germana, Marjeta pozneje Kata.

Marjeta : Germana očisti in olupi to repo namesto mene: se mi ne ljubi več delat nocoj! Eh, kako me zebe!

Germana : No, daj sem Upam da bom z božjo pomočjo tudi to naredila. Danes res ni gorko in moja roka čuti hitro vsak majhen mraz. Pa poskusila bom, če bo šlo.

Marjeta : Na vsak način jo moraš olupiti še nocoj, če ne bo mati huda. (Marjeta gre proč.)

Germana : Se pa moram hitro lotiti, če hočem še nocoj, končati to delo. (Zdibne.) Oh moja roka! Oh, kako me zebe!

Kata : Germana, tudi to repo moraš še nocoj očistiti.

Germana : Ljuba Katarina, oprosti, ne morem. Saj bi rada, če bi mogla.

Kata : Zakaj ne moreš? Zato, ker nočeš.

Germana : Veruj mi, da ne morem. Komaj stojim po konci, ker sem se tako premrazila na paši, da so mi kar prsti otrpli

Kata : Kaj otrpli?! Saj so tudi moji prsti trdi. Le hitro naredi, kar sem ti ukazala. Tvoje delo ni delo. Kadar paseš, saj vedno sediš in nič ne delaš.

Germana : O joj! omotica se mi dela, kar vrti se mi. Katarina, pomagaj! Ah, (omedli.)

Kata : Kaj kaj, se dela kakor da bi ji hotelo biti slabo. To pa je že malo preveč. Moram iti pa povedat materi! Mati! Mati!

5. Prizor.

Prejšnja in Ana.

Ana : Kaj pa je?

Kata : Glejte, glejte mati, kako se zna Germana hliniti. Jaz sem ji bila prinesla par rep, da jih očisti in rajši kakor da bi to storila, se je naredila, kakor da bi ji bilo slabo.

Ana : Kaj! lenoba ti! Boš vstala! — Vidiš, kako je svojeglavna! — Boš hitro vstala!

Kata : Marjeta pridi noter: boč videla, kako se zna Germana narediti bolno.

Ana : Otroci primite jo za roke; stresite jo za rame. Ji bom že jaz odpravila svojeglavnost (Kata in Marjeta jo primeta za roke, pa je tresiti)

Kata : O, kaj je to!

Marjeta : O, kaj je to? (Obe naenkrat.)

Ana : Kaj pa je!

Kata : O kakšno roke ima. Vse rdeče. Vse ji je dalo na roki ven!

Ana : Še tega je bila treba. Še ta križ bom imela z njo.

Kata : Jaz se že ne dotaknem ve njenih rok !

Marjeta : Jaz tudi ne : se bojim, da se bi nalezle od nje kake bo ezni.

Kata in Marjeta : Mati me ne b va več spali skupaj z njo, v eni sobi.

Ana : Kam jo pa hočem staviti ? — Da bi se vsaj zbudila. — Na, vendar je spregledala.

Germana (odpre oči in se ozira) : Kje sem ?

Ana : Pri svoji materi si, hinavka in pri svojih sestrah katerim nočeš storiti nobene do-brote. Zato pa nočejo več s tabo skupaj spati v eni sobi.

Germana : Zakaj se me bojite ?

Marjeta : Ker si bolna.

Ana : Germana, zdrava ti gotovo nisi, in jaz nočem, da bi moji otroci na'ezli od tebe kako bolezen ; zato ne dovolim več, da bi spale vse tri v eni sobi. Ti si le pripravi svojo posteljo pri ovcah v hlevu.

Germana : Kaj v hlev bom morala hoditi spat ?

Kata in Marjeta : Ja, ja, ker mi dve se bojiva.

Ana : Da, ravno v hlev boš šla. S pravi svoje stvari in na slami boš spala. Pa le hitro. Kata in Marjeta pojta z menoj.

(Odidejo vse tri)

6. Prizor.

Germana (sama) : Gorje, meni ubogi revi. Sedaj torej bom morala še v hlevu spati ! . . . Pa če pomislim, koliko je moral pretrpeti naš Zveličar na tem svetu, bom radovoljno prenesla tudi to ponižanje. Težko mi je, pa vendar grem rada, saj me varuje moj angel varuh

7. Prizor

Germana — Ana.

Ana : Kaj še si tukaj ? Zgan se in poberi se, da ne okužiš hiše s svojo boleznijo. Na, tukaj kos kruha za jutro za pašo. Spat se spravi sedaj.

Germana : Lahko noč. Hvala mati ! (Odide) Zastor pade.

NA GORJANCIH.

Čitateljem za novo leto 1907. — D. H. — (Dalje).

Ob polu dveh vračali smo se zopet po isti poti nazaj. Ker je šlo navzdol veliko hitreje, prišli smo kmalu do svojih prejšnjih stopinj na ravnini, zavili smo tukaj na levo, ter šli naravnost dalje. Čez četrto ure prišli smo do zamrznjenega jezera

(963 m.) To je največje jezero kar se jih nahaja v Gorjancih. Ko smo se še parkrat zadržali po njem — Božidar poskusil se je tudi po hrbtu, — odšli smo zopet naprej, ter prišli v desetih minutah do koč in kakih peddeset korakov od te, do cer-vice sv. Miklavža (969 m.).

Sedaj smo svojemu namenu in cilju zadovoljili. Poiščem v nahrbtniku ključ do koč, ki sem ga tudi prinesel s seboj, in že nas vidiš vesele vrteti se v hiši. Pomisli, ljubi bravec, ali ni to veselje če imajo tri tako pohlevne stvarice božje kakor smo mi, dve izbi, kuhinjo, podstrešje, klet in hlev na razpolago ? Gotovo pritrdiš ! Da o tem spregovorimo še malo pozneje.

Najprvo je bilo treba seveda zakuriti. Toda, kje so drva ? V celi hiši nikjer. Pregledali in pre-taknili smo vse kote, toda o kakih suhih trskah ni bilo ne duha ne sluha. Kaj pa sedaj ? Druzega ni kazalo, kakor nabirat iti zmrznjene in mokre veje. Mojma tovarišima, kakor sem videl, ni bilo nič kaj všeč to novo povelje : zopet v sneg ! Ko sem pa vprašal Vladimira, zakaj da ni prinesel par polen seboj, je koj utihnil s svojim mrmra-njem ; gotovo si je mislil : saj sem sam komaj gori prišel V petih minutah je bilo to delo končano in vsak je prišel z naročajem drv v koč, ter jih vrغل pred ognjišče.

Kdo bo pa zakuril ? Vprašal sem ju, ker bi rad videl, da bi se še s tem opraviлом nekoliko mučila. Vedel sem, da z mokrimi drvami ogenj narediti, tudi ni karsibodi. Kar pa gotovo nisem pričakoval, oglasila sta se oba za to delo, ter tudi koj pričela z podkuravanjem. Držala sta se pa eden, kakor drugi bolj kisto in tresla se vsled mraza kot mlinska vreča. Nekoliko časa ju gledam ter se jima smejam. — kajti od nevolje ker nista mogla zakuriti, sta se en čas jokala, en čas jezila, — pa kmalu sem uvidel, če bosta ta dva kurila, se znam še jaz pri mrzlem ognjišču greti. Usmilil sem se ju. Poiskal v koči, koder cerkov-nik ključe hrani, ključ cerkvenih vrat, pograbil v kotu stoječo sekiro in odšel v cerkev. Onima dvema sem pa na nju vprašanje, kam da grem obljubil, da se kmalu zopet vrnem. Iz cerkve šel sem v zvonik, pogledal malo krog sebe in kmalu zagledal še dva konca nekih starih vrat. Ves vesel zadel sem to staro kramo na svoje rame, odšel zopet doli, in že so odmevali po Gorjancih udarci moje sekire. Vladimir in Božidar bi me bila kmalu od samega veselja pojedla, ker sem jima prinesel naročaj tako suhih drv. Ogenj je zaplapolal in čez dobre četrto ure smo se že greti ob ognjišču. Po naši kuhinji pa se je pričel razširjati prijeten vonj klobas. Predno pa bode naše bore kosilce kuhano, opišem ti na kratko lično poslopje, v ka-terem se nahajamo. Začenjam !

Skozi večna vrata prideš najprvo v vežo, ki je ob enem prirejena za kuhinjo. Tukaj vidiš v levem kotu pri oknu nasproti vrat ognjišče, na desni steni pa je omara z kuhinjsko posodo in navpične stopnice, ki vodijo v postrežje, so pritrjene ob steno. Bolj zadaj opaziš še v vsaki steni po ena vrata, skozi katera prideš na levi v precej veliko, štirivogljato izbo, v kateri sta dve mizi čvetero klopi in omara za krožnike, vilice in drugo namizno opravo; skozi desna pa stopiš v malo čumnato, kjer stoji še ena miza in klop. To bilo bi zgoraj. Spodaj pa je klet z iztočenim sodčekom, ter hlev, ki je vedno odprt in je namenjen prodajavcem in kupovavcem hrvaških prašičev v prenočišča. Zato je tudi temu primerno urejen. Tak torej je naš grad, dragi čitatelj.

„Naše klobase so skuhanе“, rekel je Božidar z veselim glasom. Vsaj jih je pa tudi že tolikrat prebodel z vilicami, da jih nam ni bilo potreba pri jedi nič razrezavati. Z Vladimirom sva prinesla iz leve izbe v kuhinjo mizo in klop. Nato smo sedli na klop, razložili iz nahrbtnikov na mizo jed in pijačo, ter pričeli s kosilom. Najprvo smo popravili raz krožnikov seveda klobase, potem pa počasi še druge jedi. Vse to pa smo zalivali z vinom, kateremu smo primešavali vode.

(Pride še.)

KAKO SO MIŠI LEŠNIKE KRADLE!

Spisala F. Česnik. — (Konec.)

Približal se je Božični večer. Oče postavi lestvo, da vzame lešnike dol. Pa kako se začudi, ker lešnikov je prav malo noter. Jeza prime očeta in hujuje se da pred mišmi res ni mogoče nobene stvari shraniti. Od daleč Zorica gleda, močno ji bije srce, Bog ne daj, ako jo bratec izda, bila bi kaznovana ta večer. Na srečo šel je Venceslav k sosedovim, ter se igral tam z Ivanom, ker je bil velik njegov prijatelj. Oče se še jezi na te miši in obljubi da poišče dobro mačko da jih bo polovila. Zorici se počasi pomiri srce. Tako preteče eno leto. Venceslav nevarno zlobi. V grlu se mu vname in zadušiti ga hoče. Drugi dan pride Zorica, zelo žalostna in in objokana domu. Kaj ti pa je Zorica, jo vpraša oče, da se jočeš? Prosim oče začne Zorica jokaje, jaz sem kriva, odpustite mi, da je brat bolan. Kako pa to, da bi bila ti tega kriva, jo vpraša oče, kdo pa ti je to očital? Jaz to sama dobro vem, pa bojim se vam povedati, ker bi vas žalila in jezila, pa tudi velike kazni sem vredna. Oče si misli, kaj to more biti in sili

hčerko da vse odkritosrčno pove. Zdi se mi reče oče, da si bila gotovo v šoli kaznovana. O ne, tega ne, gospod učitelj me prav rad ima. No pa povej kaj ti je, nadaljuje oče. Zorica prosi zopet odpusčenja, oče ji vendar obljubi, da ne bode kaznovana. Deklica začne trepetaje: „Gospod učitelj je nam danes pripovedal, da veliko orehov in lešnikov ni zdravo jesti, ker potem se v grlu vname, kar je tudi velikokrat zelo nevarno. Naš Venceslav je pa veliko lešnikov pretečeno leto pojedel, zato je letos tako ne arno zbolel.“ Kdo pa mu je dal toliko lešnikov, vpraša oče saj so nam jih miši vse odnesle. Zorica prebledi in molči. Čez nekoliko časa reče: „Poslušajte oče, saj jih niso miši odnesle ampak le jaz.“

Zdaj je morala povedati vse tako, kakor se je z lešniki godilo. Vesel smeh je obdajal očetove ustnice. Zdaj pride še mati in gredo skupaj k bolnemu Venceslavu, ker se mu je že na boljše obrnilo. Oče ga vpraša. Zakaj pa mi nisi nič od lešnikov povedal? Si nek odgovori, zato ker sem se zelo ciganov bal. Zorica mi je tako zažugala ako komu povem, me takoj ciganom da. Zorica je bila vendarle okregana in trdno je obljubila, da kaj takega nikoli več ne stori.

NEKAJ ZA SLOVENSKE STARIŠE.

Zakaj Mirko laže!

(Po maloruskem.)

Mirko je bil živ dečko. Vse je bilo njegovo. Takim mladim samooblastnikom se pripeti marsikaj. Nekega dne je vzel v roke knjigo s podobami. Oh kako lepe so bile te podobe! Zmiraj bi jih bil gledal rad. Ena je bila lepša od druge. Prelistal je vso knjigo in zopet je začel iz nova. Pa kako hitro je vse to šlo. Zdelo se je, da hoče mladi radovednež hkratu videti vse podobe na vsej knjigi. Njegove oči so kar žarele in plamtele. Bil je prehiter, prenagel — in zato — frsk — se je vtrgala stranica skoraj do kraja. Revež tega ni hotel tega ni nameraval. Žal mu je bilo. Bridko se mu je storilo. Zraven žalosti ga je obdajal še hud strah, kaj poreče oče?

„Kaj, ko bi mu vse povedal, po pravici in resnici, morda mi odpusti. Tako si je otrok mislil. Ubogi deček! Ne, ne. Še mu je v spominu, kako ga je oče pretepaval, ko je bil po nesreči in nehote vbil lonce. Vse je povedal takrat, prosil milo kleče prosil. Nič ni bilo pomagalo. Spomin na pali o je Mirka prevladal. Sklenil je: nič povedati, prikriti. Odložil je knjigo na njeno mesto.

D drugega dne je oče zapazil, da je knjiga strgana. „Mirko, pojdi sem“ so bile prve njegove besede. Deček je spoznal, da se je poskus ponesrečil. Vest mu je rekla: nič ne prikrivaj, povej vse. Tako je storil. „Bal sem se Vas zelo, da bi me ne tepli kakor takrat, ko sem bil razbil lonček, oh svoj lepi lonček, iz katerega sem najraši jedel.“

Takrat sem Vam vse takoj razodel, a bil sem tepen. Sedaj nisem sicer hotel lagati, a zakriti sem le hotel, ker sem se bal, bal hudo. Prosim Vas odpustite, saj bom priden.“

Tako je govoril dobri otroček. Oče je bil trd in surov. Pretepel je fanta, da je ta bridko vzdihoval in milo jokal. Stisnil se je v kot in tam se izjokal, srce pa njegovo, dobro srčee, ki se je hote'o poboljšati, je krvavelo in si dobro zapomnilo — šibo.

* * *

Bili so prazniki. Mirko je imel novo obleko. Za praznike skuha mati vedno kaj boljšega in še bolje zabeli. Ko je deček slastno povžival neko cvrtje, mu je večkrat zabela kapala na novo obleko, ne da bil tega zapazil. Ves je prebledel, ko je na koncu zapazil velike madeže na novi obleki. Kaj storiti? Očetu povedati? Ne. Skrivi in potem povedati? Ne. „Lonček razbit“ — ta me je tepel, če tudi sem vse takoj povedal. „Knjiga raztrgana“ — ta me je tepla, ko sem povedal šele potem ko sem skušal prikriti. Torej ne več tako. „Vem, kaj storim“. — V jutru na vse zgodaj v nedeljo se je deček oblekel v navadno obleko. Ko je bil čas iti k sv. maši, in se hoče obleči v novo oblačilo, se je navidezno prestrašil, ko je zapazil madeže na obleki. Vzel je obleko, z jokom in vriščim (brez solza) je pritekel h očetu in tožil: „Glejte oče, kdo mi je umazal novo obleko. joj, joj, jaz je ne maram več, jaz hočem drugo, pogledjte vse okapana, vsa obeljena.“

Očetu ni prišlo na um, da si je deček sam obleko umazal, vesel je bil, da je otroka tolažil in obljubil mu novo obleko. Zato Mirko laže.

PREGOVORI.

(Števo Erman)

Da je na svetu tem slabo.

— so djali oče — — pili so. — —

Marsikdo bi se odvalil piti;

pa si misli: „Hm! prestar sem že“

Drugi pa: „Eh, s časom, s časom,

mlad sem še — — !“

„Kdaj pijanec ima dosti?“

Prosim bratec le povej:

„Ko bolan zbudi se v jutro
pije, pije spet naprej!“

Delaj kot, da lica mlada

bi vedno ti cvetela,

Moli pa kot smrt bi s koso

že pred durmi ti sedela!

Kaj so upi, svetne sanje?

To, kar sanje so noči;

človek stavi, upa vanje,

a ne „ambe“, „terne“ ni. —

Izkušnja britka me uči:

Čim bližje cerkve kdo živi,

tem raje mašo zamudi. —

Na svetu je mnogo različnih stvari,

a najbolj različna so srca ljudi.

Ti hočeš, da mož bi ti bilo ime,

a moža ne kaže, hinavsko srce.

Tako so rekli včasih:

— naj bo že kakor že.

Da laž je stokrat grja,

če kriv nje drugi je.

Škodljive rastline najrajši ženo;

deset jih istrebi, požene jih sto.

Osat nam zima pomori,

a strast na stare dni kali.

Bogastvo in ošabnost,

z njim veter se igra

Ubogastvo in ponižnost,

na tihem vladata.

Lase po čelu deni le,

da pamet se zaplete v nje.

KREŠIMIRU.

(Sorodniku, ki je umrl pri vojakihi speval.)

Starogorski.

„Kaj si tako turobno

pesma, zadonela,

Če mu si tako milobno

bila, zaintela? . . .“

„Šla sem za pogrebom, v boli

zrla jamo mrzlo,

kamor bili položili

so pogrebci krsto.

V krsti spanje sniva mirno,

srce Krešimira,

svet bil grenko mu merilo . . .

naj sladko počiva!“

„Ah! zato tako turobno

pesma, si zvenela,

ker so deli v jamo mrzlo

brata Krešimira . . .“

Slovenci in Slovenke!

Spomnite se družbe sv. Cirila in Metoda

VELIKA UMRLJIVOST U TRSTU.

Dne 8. t. m. je imelo društvo tržaških zdravnikov svoj redni sestanek. Zdravnik Dr. Veronese je govoril o umrljivosti v Trstu v zadnjih pet letih. To predavanje je zelo zanimivo in kaže, koliko je še gnilega v Trstu v raznih stanovih in kako malo so še storili razni kričači za blagor ljudstva.

Umrlijost otrok je v Trstu med vsemi mesti in deželami v Avstriji največja. Nikjer drugod ne umre toliko mladine v tako ranih letih. Izmed sto smrtnih slučajev zadene 40 nežno deco, staro manj kot pet let; izmed 1000 rojenih jih umrje 423, predno dosežejo starost petih let. Kaj takega ni nikjer v Avstriji, niti približno ne.

Kot glavni vzrok tega zla navaja zdravnik Veronese to, da so stariši preveč vdani pijančevanju, vsled česar pridejo otroci takih starišev na svet slabotni na duhu in telesu, ne morejo se razvijati, so že nekako zastrupljeni in morajo zgodaj zapustiti ta svet.

Dalje pravi Veronese, da je vzrok te nesreče poulično posedanje otrok. V Trstu namreč, kakor tudi v drugih talijanskih obrežnih mestih preživijo otroci ubožnih ljudi od četrtega do štirinajstega leta starosti vse svoje dni na ulici. Tam se priuče potepuštvu, tatvini, nesramnosti in pijančevanju. Tega posebnega življenja pa so mnogo krive neznosne stanovanske razmere v Trstu, tržaškemu ljudstvu ni stanovanje dom, kjer se vzgajajo lepe družinske čednosti, ampak je samo prenočišče. Špekulanti s hišami zidajo v visokih, kasarnam podobnih poslopih vse polno malih stanovanj, ki zaslužijo ime luknjice ne pa sobe in so vendar take luknjice zelo drage.

POLITIKA.

Avstrija Ogrska. D r ž a v n i z b o r. Dnevi življenja našega parlamenta se bližajo h koncu. Pet let je gubil le v neplodnem prepiru. Zlasti Körberjeva vlada je vladala brez parlamenta s pomočjo znanega § 14. Še le pod Gaučem se je začelo nekoliko resnejše delo okoli volivne reforme, ki se je nadaljevalo tudi pod Bekom. Da bi pa zapustil zaseboj vsaj nekoliko ugodnejši utis, je hotel parlament zadnje dni z nenavadno hitrico popraviti, kar je prej zamudil. Celo kopico zakonskih predlog je rešil nujnim potom. Najprvo je rešil zakon o določnem številu članov gospodske zbornice, pogoj, ki ga je ta višja zbornica storila za nespremenjeno sprejetje volivne reforme. Ker se je to zgodilo je sedaj to veliko delo pod varno streho in bo menda 2. feb. že

objavljeno v vrednem listu. Sprejet je bil tudi zakon v varstvo volilne reforme. Važnejši zakoni sprejeti od zbornice so: povišanje plač uradnikom in profesorjem in duhovnikom. Kot ironija se zdi povišanje uborne plače kat. duhovščini, če se o primerja s povišanjem uradniških plač. 30 milijonov znaša povišanja uradnikom, duh. pa so vrgli kot lačnemu beraču oglojeno kost ubogih par mil, in še te so do dobrega obgodrnjali. Sprejet je bil vinski zakon (varstvo naravnega vina proti ponarejenemu,) zakon v varstvo lastniških pravic avstr. pisateljev v tujini, obitni zakon glede povišanje pokojnin vojaškim udovam in sirotam. — V ponedeljek bo zadnja seja zbornice. Volitve pa bodo najbrže meseca maja. Že sedaj se povsod najživahnejše pripravljajo na nje. — Na Ogrskem imajo čedno afero, s katero je zapleten minister za pravosodje Poloni. Bivši budimpeštanski župan Halmos mu je očital, da je kot mestni zastopnik uporabljal svoj upliv za osebne koristi. Na pritisk svojega zdravnika pa je Halmos obžaloval te izjave. Mislilo se je že, da je s to izjavo Halmosa Poloni upran, a tu so sinovi in zet Halmosa izjavili, da je vse res, kar se je očitalo ministru in da je Halmos le vsled zdravnikovega pritiska podal tisto izjavo. Nekateri ministri in poslanci zahtevajo sedaj od Polonija da izroči stvar sodišču, česar pa Poloni noče. Vrh tega je prišlo še na dan, da je za časa ogrske krize Poloni špijoniral cesarja. Poloni bo gotovo moral odstopiti. Najbrž pa nastane razpor tudi v Košutovi stranki; zlasti tudi zaradi tega, ker se je tudi na Ogrskem že začelo gibanje, da bi se otrsli judovskega upliva. Znano je namreč, da ukazujejo dandanes na Ogrskem v politiki juda.

Drugi kraji. Sv. Oče je zopet izdal encikliko na Fratecosko katolike, v kateri na strožje obsoja nove postave, s katerimi se hoče uničiti vse cerkveno življenje in zavrača energično vse podle napade na sv. Stolico. — Kar poparilo je to nenavadno živahno pismo pisano Framone. Zoget so se zbrali franc. škofje da se posvetujejo o nadaljnjih korakih. Kaj so sklenili, se ne ve; ve se le, da je bil predlog za privatno bogoslužje odklonjen. Škofje so se zahvalili tujim škofom za njih tolažilne in bodilne besede v težkih urah. Škofje so poslali papežu zopet udanostno izjavo. Občudovanja vredna je edinost franc. škofov in duhovščine! Na francoskem so odpravili vojaška sodišča. Vojaške prestopke bodo sodili navadni sodniki. — In zopet je govoril nemški minister Bilov za združenje vseh liberalcev proti kat. centru in soc. dem. Ali vse ne bo pomagalo nič. Eni in drugi so izvrstno organizirani in bodo najbrže še pojačeni prišli

v zbornico. Če se to zgodi, bo to hud tobak tudi za nemškega cesarja. — Ruski car je odlikoval svoje ministre. Hotel je namreč pred podložniki pokazati, da odobrava njih politiko. Minister mornarice Birlev je odstopil. — V Sofiji na Bolgarskem so o priliki otvoritve gledališča uprizorili dijaki demonstracije proti knezu. Špansko ministrstvo je odstopilo.

† Perzijski vladar (žali).

NOVICE.

Slovenska dekleta, pozor! Pred več leti je šla z Livka neka deklina v službo v Trst. Tam se je seznanila z nekim Italijanom iz Sicilije. On jo je napeljeval, da je velik bogataš in da je celo s pokojnim papežem Leonom XIII. v sorodstvu. Deklina je verovala sladkim italijanskim besedam in šla neporočena z njim v blaženo Sicilijo. Denar, kar si ga je prislužila po več letih v Trstu, je vzela s seboj, in od doma so jej poslali na račun dote par sto kron pa vse je porabila, in pri vsem tem je trpela veliko lakote, kakor pripoveduje sama, da v Siciliji le dvakrat na dan jedo. Prej pa je pisala, kako je srečna, da jo je pokojni papež Lev XIII. poročil in da so bili vsi svatje na obedu pri papežu. Ker ni mogla več prestatii lakote, se je vrnila od svojega „bogatina“ iz Sicilije k svojim starišem domov vsa opešena. Tako je verjeti sladkim zapeljivcem.

Kaj se je spremenilo na pošti? Glavne spremembe od 16. m. dalje so te le:

1) navadna pisma v Avstriji stanejo do 20 gramov 10 vin; od 20 gramov do 250 gramov ostanejo pa 20 vin. To velja za vsa pisma bližnja in daljna

2) za pisma iz sodnije mora plačati prejemnik 10 vin. če je sodnija v domačem kraju; če je pa sodnija bolj daleč, plača 10 vin., do 50 gramov, če je pismo težje, pa 20 vin.

3) Kdor prejme zavoj (paket) na dom, mora plačati povrh vsega še 10 vin do 5 kg; če je zavoj težji pa 20 vin. Kdor dobi denar po nakaznici plača 6 vin. do zneska 1000 K. Kdor ne dobi zavitka, ampak samo obvestilo (avižo), da je zanj zavoj na pošti, plača zato 4 vin.

4) Če leži zavitek nedvignjen na pošti, se plača od vsakega kosa in dneva 5 vin. Vendar se prvi 3 dnevi ne računajo.

5) Povsod, kjer so poštni uradi, se bo pošiljalo zavitke do teže 2 kg. in vrednostna pisma do 1000 K prejemnikom na dom

6) Poštne nakaznice stanejo v bodoče 3 vin. Vendar se smejo stare rabiti še brez doplačila do 31. t. m. Pozneje se lahko zamenjajo z novimi do 31. marča, nakar morejo popolnoma izginiti iz rabe. Istotako se smejo zamenjati dosedanje zalepke po 6 in 10 vin. Na krajevna pisma je tedaj treba prilepljati znamke od 10 vin (in ne le 6 v kot dosedaj.

7) Papirčki za brzojavke (telegrame), ki so bili prej brezplačno na razpolago, stanejo sedaj 2 vin. Vsaka pisana brzojavka se mora prilepiti na tak listek.

Nadškofje v Parizu. Ne le sedanji pariški nadškof častitlivi starček Richard, mora dosti pretrpeti vsled krivične brezbožne francoske vlade, tudi njegovim prednikom se ni dobro godilo. Izmed osem nadškofov, ki so v zadnjih sto letih vladali pariško škofijo, so bili trije umorjeni, eden je moral zbežati, ker so ga nameravali obesiti, poslednji Guibert se je pa vse sveje dni hudo vojskoval proti framazonom. Pariška nadškofija mora biti res ogromno breme, saj šteje tri in pol milijona vernikov. Če so tudi tam duhovniki tako redko posejani kot pri nas, bi jih moralo biti vendar približno 30 tisoč.

Slovenska sramota. „Družba sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani je izdala svoj koledar za leto 1907. Tu je med drugim imenik podružnic z izkazom poslanih doneskov v 1905. letu. Iz tega imetka posnamemo, da družbi ni poslalo niti vinarja 20 podružnic na Kranjskem, 14 na Štajerskem, 9 na Koroškem in 15 na Primorskem; popolnoma nedelavnih je bilo torej 58 podružnic.

Strašna nesreča se je zopet dogodila v Sešljanu. Dne 4. t. m. je v Faccanonijevem kamentolomu porival velik kamen proti ladji na malem vozičku neki Endrighetti Luigi, rodod iz Italije. Ker pa so bila tla mokra, se mu je spodrsnilo in težki kamen je padel nanj ter ga zmečkal. V strašnih bolečinah je izdihnil dušo. Zapušča vdovo in dve hčeri.

Sv. Ivan. Mnogo so se morale truditi naše Marijine hčerke in tudi mnogo časa se morale žrtvovati, predno so zamogle uprizoriti težko štiri dejansko igro: „Dve materi.“ No, v nedeljo je bil ta trud obilno poplačan. Ljudi je prišlo že pred začetkom toliko v precej veliko dvorano „Narod. doma, da so morali mnogi oditi. Naša dekleta so se zopet izkazala kot vrle igralke; precej so se že udomačile z odrom. Vse, ki so nastopale, so dobro pogodile svoje vloge, nekatere celo prav dobro. Zlasti sta ugajali 3. in 4. dejanje. Pri prizoru v ječi niso mogli niti možki, katerih je bilo pri veselici precej, zadržati solz. Dobro je tudi izpadlo petje, kakor se moramo na tem mestu posebno zahvaliti gospodu Fil. Mirku, ki nam je za to veselico krasno uglasbili nekatere pesmi. Občinstvo je tudi občudovalo nove kulise in obleke, napravljena nalašč za to predstavo. Splošna je bila sodba, da je igra dobra uprizorjena in splošna je bila tudi želja, da se ista ponovi. Ne glede na to željo že z ozirom na to, da mnogi niso dobili prostora, ponovi se ta igra dne 3. februarja začeni ob 5½ popoldne. Upamo, da bo v drugič igra še bolje izpadla navzlic njenim sceničnim potežkočam in da jo bo posetilo sl. občinstvo v ravno tako mnogobrojnem številu kakor zadnjič. — Pustno nedeljo bosta pa predstavljali šalo igri: „Časica kave; in „Kmet in fotograf“ Kdor hoče užiti par veselih uric, naj pride tisti dan k sv. Ivanu v „Marijini dom.“ Ne bo mu žal!

Električna hiša. V New Yorku dovršujejo ravnokar po amerikanskem mneju popolno zgradbo — delo „Splošnega električnega društva“. Na tej hiši ni nobenega dimnika, ker elektrika nadomešča oglje in plin. V kuhinjah so postavljena električna ognjišča, a tudi sobe bo grela sama elektrika. Vrata se odpirajo in zapirajo, kadar se dotakne električnega gumba. Po celi hiši so izpeljani električni alarmni signali, tako, da sta v akvum ali tatvina nemogoča.

Srednje šole v Avstriji Letos je v Avstriji 244 gimnazij in realnih gimnazij, realk je 131. Gimnazijskih dijakov in dijakinj je 87464, realčanov 45.165 srednješolcev pa 132.679. Čeških gimnazij je 35 na Češkem, 16 na Moravskem, 1 v Šleziji realk imajo Čeki na Češkem 25, na Mo-

ravskem 16, v Šleziji nobene; v Šleziji ena poljska, v Galiciji 42 poljskih gimnazij in 11 poljskih realk, Ruskih gimnazij je 5 v Galiciji, realke nobene. Slovenci nimamo nobene čisto slovenske gimnazije in nobene realke. Srbsko hrvaških gimnazij je pet, 1 v Istri, 4 v Dalmaciji in 1 realka v Dalmaciji. Nemških gimnazij je 121, realk 43, italijanskih gimnazij je 6, realke 4, čistih rumunskih srednjih šol ni Utravkističnih gimnazij je 12, na Kranjskem in Štajerskem nemško-slovenske, v Buk vini nemško-rumunske in nemško-ruske, utravkistična realka je ena.

Novi odLor „Moške Marijine družbe“ v Trstu. — G. Stanić Štefan, g. Fünsterwald Jožef, g. Ambrožić Jožef, g. Pleteršek Mihael, g. Humer Anton, g. Škrjanc Frančišek, g. Margon Jakob, g. Čehovin Frančišek, g. Šemerl Jakob, g. Pipan Jožef, g. Ažman Anton.

Nša policija je dobila nekoliko spremenjeno obliko. Kape imajo podobne častniškim, o ratnik pa ima več ali manj zvezd. Tudi goriška država na policija je dobila nekoliko spremenjeno uniformo

Patrona v smodki. V neki gostilni v Gorici je kadil neki mož iz tržaške okolice „kubo“, katero mu je daroval nekdo, s katerim je imel kupčijo. Smodka mu je kmalu ugasnila, pa jo je zopet prižgal. Čez nekaj časa je pa nekaj skočilo iz smodke, kot kakšna raketa. Vrgel je smodko proč. Ko so jo potem pobrali, so našli v njej patrono 6 mm. kalibra. Menda je naznanjena vsa reč policiji.

220 metrov visoko hišo misli sezidati v Novem Jorku društvo „Metropolitan Companie“. Imela bo 48 nadstropij.

Švedski kralj Oskar je najbolj poljuden evropski vladar. Govori in piše popolnoma dovršeno sedem ali sem jezikov. Zdaj se uči tudi kitajsko in dopisuje v tem jeziku s kitajskim carjem. Z ljudmi je zelo ljubezniv, kar dokazuje mnogo slučajev. — Nekoč je sedel v neki kavarni, kjer se je oduševljevalo več gospodov za republiko. Ko je videl eden od njih kralja, da ni za to navdušen ga je vprašal po vzroku. (Kralja seveda ni poznal.) Kralj je nato odgovoril: „Prvi razlog da nisem navdušen za republiko, je ta, da sem jaz švedski kralj.“

Ruske tajne policije, je sedaj okoli 30.000 mož. Ker so preoblečene civilno, se ne poznajo drug drugega in se večkrat pripeti, da pripelje redar redarja v ječo. Njih namen je varovati oblastnike pred revolucionarci, kar delajo večkrat prav brezuspešno.

Opozarjamo na daljšo, velezanimivo in poučno povest iz peresa našega marljivega so-trudnika g. Fr. Ks. Steržaja „Na rodni grudi.“

Začeli smo jo priobčevati danes, in se bo nadaljevala v več nastopnih številkah. Povest slika grozno bedo in zmršnjavo, ki nastane v hiši, kjer je gospodar pijanec.

Znamenita dvestoletnica V nedeljo dne 20. t. m. je bilo dvesto let, kar je umrl kardinal in prvi škof ogrski. Kolonič, ki se je junaško

je zbudil ponoči ter je pričel strašno vpiti. Mimoidoči kmetje so čuli vpitje ter so mislili, da umrli kmet vsled grehov nima miru. Sklenili so, zabiti mu kol skozi truplo, a pop ni pustil odpreti groba. Nato so kmetje šli k policiji. Med tem sta pretekla dva dneva. Ko je na večer drugega dne bil grob odprt, pokazal se

Spomenik Marije Terezijske v Požunu.

vdeležil hudih bojov in stisk, ki so jih morali prestati oni, ki ki so z grofom Starhembergom in kraljem Sobieskim branili mesto Dunaj pred Turki 1683 leta.

Živ pokopan. V vasi Joporovska na Ruskem so pokopali va videz mrtvega kmeta. Kmet se

je strašen prizor. Na truplu kmeta je bila rana pri rani, katere si je na videz mrtvi sam prizadel. Kmetovi lasje so bili popolnoma beli. Skozi na lahko naopičeno zemljo nad krsto je zrak prišel v krsto, in je tako živ zakopani kmet dva dni živel v strašnih mukah.

ZA KRATEK ČAS.

To ni nič čudno. Nekdo se čudi, kako da morejo zvezdogledi poprej solčni mrak vedeti? Kaj se boš temu čudil? mu odvrne njegov sosed — saj je to celo leto poprej v prilikah že oznanjeno.

Osodepolno. Neki mesar je bil kratkovideu in je vedno nosil naočnike. Primeri se pa, da jih nekoč na potu na semenj izgubi. Poprosi svojega sosedu naj mu svoje posodi. Te so pa vsako stvar tako povečale, da je mesar troje telet za tri pitane vole kupil.

(Ne vem pa če jih ima še ali ne.)

Kako pomagati? Enkrat se je grof Oropski sv. Petru Alkantarskemu, frančiškaneu pritoževal čez toliko hudobij in grehov na svetu. »Jaz ne razumem, kako nas Bog prenaša, in bi li bilo mogoče svet poboljšati?« »Oh ne čudite se in ne žalite se toliko« odgovori svetnik: »mogoče je vže svet poboljšati, da, to je celo lahko«. — »Kako naj se pomaga v takem groznem položaju?« vpraša grof.

»Prav lahko, odgovori svetnik. »Vi in jaz prizadevaja biti taka, kakor na Bog od naju zahteva, da bodiva. Kadar se bo to zgodilo, bo saj od naše strani bolje na svetu.«

DOMAČI ZDRAVNIK.

Vonj je izvrsten čuvaj zdravja. Odvrača nas od smradljive, škodljive hrane in opozarja nas na zdrav zrak, da zračimo večkrat zaduhla stanovanja. Vonj nam otrpne, če smo vedno v smradljivem ozračju zato pregostoma bolehamo.

Drug čuvaj zdravja je **okus**. Pazimo, da ga ne zamorimo z nezmiernostjo in nenaravno umetnostjo.

GOSPODARSKE STVARI.

Kislo zelje Rusi posebno čislajo. Da se jim pa preveč ne skisa, je denejo v sode iz brezinega lesa, ali pa, ako take pogrešajo, vtaknejo vsaj v zelje batino iz brezovega lesa, seveda neolupljeno.

Plesnoba v kleti je sitna in škodljiva. Odpravi se jo, ako se klet večkrat zrači, in se v njej sežgejo kosi žvepla. A poprej se morajo iz nje odpraviti vse železne posode in orodja, ker bi se jih sicer lotila rija. Tudi stene kleti se naj včasih pobelijo.

Čevlje napraviš nepremočne in mehke, ako včasih pomažeš z lanenim oljem kateremu je enaka mera masti iz parkljev primešana.

KNJIŽEV IN UMETNOST.

»**Na ples**«. Nismo mislili, da bode knjižica tudi v drugem natisu tako hitro pošla. V nekoliko tednih je bil razprodan ves prvi natis. Malo pred prazniki je izšel drugi natis in tudi ta je že popolnoma razprodan.

Kdor želi še te knjižnice naj nam javi z dopisnico in naj je naroči čim več iztisov, pa bomo takoj začeli s **tretjim natisom**. Denarja za tretji natis ni treba še pošiljati.

NAŠE SLIKE.

Spomenik Marije Terezije v Požunu (Presburg) na Ogrskem kaže, kako so bili nekdanji Ogrji vdani in zvesti habsburški rodovini. Danes se deluje na Ogrskem od več strani nato, da se Ogrji popolnoma ločijo od Avstrije. Če bi se zgodilo to, bi se morali vsi Slovani p tem ločiti od Ogrrov posebno Slovenci, Slovaki, Hrvati.

Perzijski vladar (šah Muzzafer) ed din je po mučni bolezni umrl 8. t. m. — Naslednik mu je njegov sin (r. 1872).

KOLEDARČEK.

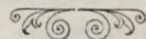
Januar.

27. I. **predpepelnična nedelja**. (Evangelij: O delavcih v vinogradu). Janez Zlatoust, cerkv. uč. — 28. ponedeljek, Julijan, šk.; Marjeta, dev.; Leonida, muč. — 29. torek Francišek Salezij, šk.; Gilda. — Danes je ščep ob 2. uri 43. min popoldne. Vreme no znanci prorokujejo lepo vreme. Danes popoldne mrkne tudi luna in sicer ob 1. uri 4. min. popoldne; toda minebomo videli mrka. — 30. sredo, Martina, dev.; Janez Miložec, šk. — 31. četrtek, Peter Nol., sp.; Marcela, vdova; Metrou; Trifon.

Februar

ima 28 dni. Dan zraste ta mesec za 1. uro 21. min. 1. petek Ignacij šk.; Efrem, cerkva. uč. — 2. sobota, **Svečnica, Darovanje Gospodovo**.

3. II. **predpepelnična nedelja**. (Evangelij; Prilika o sejavcu in semenu). Blaž, šk.; Oskar, šk. — 4. ponedeljek. Andrej Kor., škof; Evtihij; Voronika — 5. torek, Agata dev. muč.; japonski mučenec. — 6. sredo, Doroteja, dev. muč.; Fit, šk. — Danes je zandnji krajec ob 1. uri 49. min. zjutraj. Še vedno sobjublja lepo, če prav oestro vreme. — 7. četrtek, Roumali, op.; Riard, kalj. — 8. petek, Janez Mat., spozn.; Juvencij, šk.; Onorat. — 2. sobota, Ciril Aleks. šk.; Apolonia, dev. muč.

LISTNICA UPRAVE.

Položnice (zelene čeke) smo danes pridjali s tem namenom da se jim *takoj* uporabi za pošiljatev naročnine.

Ni treba znamke, ni treba nakaznice, temveč le par vrst in tri krone, pa vse bo v redu.

Ne odlašajte s čekom, ker se lahko *izgubi* in potem se človek v moderni *pozabljivosti* ne zave tako hitro, da treba lis plačati.

»Družinski Prijatelj« nima drugih prijateljev, kot edino le svoje zveste naročnike.

Komur je mar napredek dobrega časopisja naj naš list širi s priporočanjem ali pa naj nam pošlje naslove za nove naročnike.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Sestanek slovenske in hrvaške duhovščine, ki se je vršil dne 10. janu. rja v prostorih kat. sl. izobr. društva v Trstu, je sklenil, da se »Družinski Prijatelj« čim bolj izpopolni in razširi. Sedaj pa mora priti na vrsto izvrševanje sklepa.

Raznovrstnost, zanimivost, jedernatost se zahteva od lista. To trojno je odvisno od sodelavnikov in sodelavnic. Urednik lahko kaj popravi ali izpusti in to mora, a vse na novo prirejati je pa res težavno.

Krajevnih dopisov in vesti pogrešamo. Preč. gospodje dekanji so po dekanijskih konferencah sprožili misel, naj vsak okraj ima svoj prostorček v listu. Dobro.

UGANKE.

Mihael Pustišek.

Nimam glave, nimam repa,
Vsebi n'mam nič kosti;
Koža moja gladka, lepa,
Polna znotraj je krvi.

* * *

Kdor me ima, je poln skrbi;
Ko me izgubi, se togoti.

* * *

Pod nogo po glavi hodi —
Če ne veš, pa tiho bodi!

Rešitev ugank v 1. št.:
Mihael Pustišek.

- 1) Čas.
- 2) V črevo deva se prešičevo, v hlače pa človeško meso.
- 3) Peč.
- 4) Slaba vest.
- 5) To sem jaz sam.

ZAVOD SV. NIKOLAJA V TRSTU.

(Zavetišče za brezposelne služkinje).

Meseca decembra minolega leta 1906 smo odposlali mnogo »Pozivov na usmiljena srca«, da nam pomagajo oteži »Za od«. Trkali smo in milo prosili, ker smo bili v veliki zadregi. Po izkazu darov, katere danes priobčujemo, je razvidno da bijo po širni Sloveniji še mnogo sreč, ki imajo usmiljenje do revnih služkinj. Primankljaj koncem meseca nov. se je znižal koncem decembra od 339 K 44 st. na 274 K. 43 st. »Zavod« se sedaj zopet dviga. Danes na novo kličemo usmiljenim srcem: Pomagajte, da vsi primankljaj in dolgovi popolnoma izginejo, ter se utrdi toliko kapitala, kolikor ga je za važni »Zavod« neizogibno potreba. Verujte nam da prav neradi berčimo, tola sila kola lomi. Nemoremo in ne smemo pustiti, da propade ta dom slovenskih služkinj v Trstu.

Vsem, ki so se odzvali našim pozivom kličemo iz srca: Stotero, tisočero poplačaj Bog!

Poslali so:

Županstvo Stari trg pri Ložu 50 K, Okrajna posojilnica Kanal 50 K, Dr. Josip Starč Ljubljana 30 K, Hranilnica Črniče 20 K, Okrajna posojilnica Krško 20 K, Kreditno društvo Ljubljana 25 K, J. Knez Ljubljana 20 K, Centralna posojilnica Gorica 20 K, Županstvo Bloke, Neka oseba, po č. g. Warto po 10 K, č. g. kanonik Flis Ljubljana 10 K, č. g. J. Zakotnik št. Vid nad Ljubljano 10 K, prem. g. nadškof dr. Sedej Gorica 10 K, č. g. Petek And. žup. Sv. Križ Litija 10 K, pri pogrebu p. gđc. Marice Bekar v Skopem nabrala je gospa Grom 36.10 K, Dobitek nedeljskih iger 19.06 K, č. g. dr. Janežič Ljubljana 5 K, č. g. Rýslavý nabral 5.30 K, g. a Viktorija Reich 5 K, č. g. Kosec žup. Kamnje 5 K, g. Rožman župnik Ljubljana 4 K, č. g. Virant kanon. Rudolfovo 2 K, g. dr. Pečjak Ljubljana 10 K, g. dr. Karlin kan. Ljubljana 4 K, g. pokojn. Zamejec Ljubljana 3 K, g. Kajdiž kan. Ljubljana 5 K, g. Šveiger dek. Leskovec 5 K, g. J. Barle kap'an Krajin 1 K, g. Starinski žup. Planina 3 K, Luka Svetec Litija 5 K, č. g. Kušar žup. Mengeš 5 K, č. g. Podboj žup. Toplice 2 K, g. V. Oblak Tibno 4 K, Nemanić St. Janž, Sifrer Borovnice, Fran Vidmar, J. Vidmar župnik Žirih. g. dr. Lesar sem, vod. Ljubljana, g. Omušić m. kapl. Idrja, g. Hiersche žup. Radeče, g. Erjavac dek, Vipava, g. Ka diž kapl. Borovnica, g. Podbevšek kapl. Zagorje, g. Kralj Jesenice (Dolenjsko) g. Golf žup. Struga g. R. Dolenc vod. km. šol. Germ, č. g. Florjančič kapl. St. Jernej ob Tabru, č. g. Sašelj žup, Adlešičih, č. g. Škufca žup. Kranjska gora č. g. Jenko žup. St. Vid, č. g. Bleiveis Lese Tržič, č. g. Vovk kap. Stari trg (drugič)

č. g. Poljšak Bevke Vrhenka, č. g. Kopriec žup. Sirbno Radeče č. g. Kalerič žup. Šmartno ob Paki po d. 2 K, č. Werbajs Kamna-Gorica, č. g. M. Poš Komenda č. g. Teran žup. v pok. Radomju, g. Pavlič Križevo, č. g. Klinec Javor, č. g. Nemec žup. Kopra, č. g. Smernik velenje Štajersko, č. g. Župančič žup. Žalec po 1 K, č. g. Peterman žup. Maria Verth, č. g. Vovk kapl. Stari trg pri Ložu, č. g. Lavrenčič dek. Kamnik, č. g. Poorn žup. Bernice, č. g. Zolšek žup. St. Jernej, č. g. Širok žup. Bohin, Bela č. g. Jaklič žup. Prežganje č. g. Jerič kurat Ustje, č. g. Romovs žup. Poljane, č. g. Jurčič dek. Vezovnica po 5 K, č. g. Pavlovič žup. Suhor, č. g. Zupan žup. Ježica, č. g. Čuk kapl. Jesenice Gorenje, č. g. Štular kapl. Semič, č. g. Zbašnik žup. Hinje č. g. Železnik žup. Cemšenih č. g. Križaj žup. Podnart po 3 K, č. g. Dvornik dek. Gornji grad 4.03 K, č. g. Javornik velepos. Žalina 6 K, č. g. Boncelj žup. Železniki 2.20 K dr. Hrašovec Celje 4 K. Posredovalnina 27 K. Udina 20.80 kron. Skupaj 622.89 K. — Stroški v novembru 1906: Primanjkljaj 339.44, 3 mesečna stanarina 329.60 K. Razni stroški 228.28 K. Skupaj 897.32 kron. Poslala sta še: Levičnik Železniki 1 K. Pri-možič Kranj 2 K.

Primanjkljaj koncem decembra 274.43.

Poziv na usmiljena srca!

(Zavod sv. Nikolaja v Trstu, zavetišče za brezposelne služkinje.)

Nemoremo pobliže raziskovati vzrokov, radi katerih na tisoče slovenskih deklet zapušča svoj tihi dom in drvi v velikomestno vrvenje. Večkrat jih sili v to v resnici le revščina. V skrbi za svoj obstanek in želeč svojim starišem pomagati, se ločujejo s težkim srcem od ljubega doma in gredo v nepoznani svet s strahom in upom. Z velikim trdom so si prihranile komaj toliko, da imajo za pot do nameravanega mesta. Brez vsakih sredstev, brez izkušenosti, brez poznanje tujega jezika, nevedè za velikomestne spač-nosti, se plaho vedejo že v vlaku. Joj in gorje, če zopazi tako zadrego kak razuzdanec. Nevarnost je tem večja za posameznice, če potujejo same brez spremstva. Večkrat je tako potovanje samo že potovanje v pogubo. Toda tudi, če so naše mladenke srečno do-spele v mesto, kamor so bile namenjene, ni še končala za-nje nevarnost. Zloglasni brlogi so razprostrli svoje mreže na vse konce in kraje, da dobè novega svežega plena.

Bistremu očesu satanskih pomagavcev in pomagavk ne izbegne nobeno neizkušeno dekle ki istradano in izmučeno od dolgega pota,

vanja stopi omahovaje prvokrat na tla veli-komestnih postaj navadno ob omamljajočem svitu električnih luči, z boječim pogledom in težkim srcem — nevede kam.

V zadnjem času so sicer hvala Bogu po postajah posebne varuhinje deklet, ki imajo na prsih na belorumenih trakovih pripete sve-tinjske „Materie Božje dobrega sveta.“ Toda število teh je še premajhno in zato so na novo došle mladenke še vedno v velikih ne-varnostih. Zvijajnost in predrznost pokvarje-nega sveta napreduje dan za dnevom.

Nevarnost za slovenske mladenke je v Trstu tem večja, ker je Trst ne le svetovno, temveč tudi obmorsko mesto, kamor se steka najpodlejši živelj vseh vetrov.

Omenjene varuhinje spremljajo slovenska dekleta v „Z a v o d s v. N i k o l a j a.“ Toda večkrat vedo slovenske mladenke že doma, da obstoji v Trstu ta „Z a v o d“ in zato gredo naravnost v to zavetišče, kakor da bi šle domov. Z materinsko ljubeznijo sprejema „Z a v o d“ v svoje naročje te ne-zkušenske, da jih za časa, ko bivajo v tem varnem domovju potrpežljivo vsposablja za novo življenje po službah, opozarja je jih na dolžnosti, ki jih čakajo in na čednosti, katere morajo imeti, svareč jih pred nevarnostmi, ki jim bodo znale pretiti.

Res premenitno socialno delo opravlja „Z a v o d“ v korist novodošlih de-klet, toda ravno tako važno je to zavetišče za one služkinje, ki izgube službo in morajo čakati, predno dobenevo.

V mesto dospela dekleta prinesejo seboj nedolžno in nepokvarjeno srce in pa še v živem spominu nauke, katere so jim zabičevale ob slovesu skrbne matere s solznim očesom. Ko so pa dekleta delj časa v mestu, vidijo, slišijo in izkusijo mnogo pohujšljivega tako, da raste za-nje tudi nevarnost lastnega pohujšanja.

Če tedaj izgube službo in nimajo nika-kega opravila in morda tudi ne sredstev, so naravnost v obupnem položaju. Za take je ravno „Z a v o d s v. N i k o l a j a“ močna obramba.

Mirno prenočišče, zdrava hrana, primerno delo, družinsko življenje, lepi nauki, lažja priložnost za novo službo, vse to daje brez-poselni služkinji novo čednostno moč in veselje.

Kdor vse to čita, si gotovo misli, da zares neizogibno potreben je „Z a v o d s v. N i k o l a j a“ in vsakemu dekletu, ki pride v Trst, ali pa če v Trstu izgubi službo in

si ne more precej dobiti druge, svetuje, da gre v to zavetišče. Vsak tak nasvet je res plemenit in dober, toda, zavedni rodoljubi in usmiljene rodoljubkinje, še bolj potrebno je, da se ta „Zavod“ pomaga vzdrževati.

Sveta dolžnost vsakega je, da po svojih močeh podpira „Zavod“, ki nima nikakih glavnih, temveč še dolgov in primankljaje. To ne izvira morda od napačnega gospodarstva, ker vsakomur je odprt dnevnik, ki kaže, da so dohodki daleč premajhni, stroški pa naravnost ogromni.

Koncem meseca novembra je bilo 329 K 44 stot., koncem oktobra 368 K 23 stot., koncem septembra pa celo 400 K 39 stot., primankljaja, in ta primankljaj trpe navadno osebe, katere so za „Zavod“ itak že mnogo žitvovali. „Zavod“ vzdržujejo le milodari. Zato se vsak še tako majhen dar hvaležno sprejme. Odkar obstoji zavod, je v njem našlo varnega zavetja 8665 slovenskih deklet.

„Zavod sv. Nikolaja“ nima namena vabiti dekleta iz dežele v mesto in jim preskrbovati služb, marveč skrbi le za dušni in telesni blagor onih deklet, ki so primorane iskati v mestu vsakdanjega kruha. Z združenimi močmi ohranimo si ta velevažni in prepotrebni „Zavod“ — in storili smo mnogo.

TRST, dne 6. dec. 1906, na praznik sv. Nikolaja.

KARLA PONIKVAR,

predsednica.

ROŽA GREGORIN,

podpredsednica.

MARIJA ŽITNIK.

vod teljica

MAŠA GROM,

b'agajničarica.

FRANČIŠEK GUSTIN,

duh. voditelj.

TO IN ONO.

A. B. Če pišete sam oporoko (testament), če jo sam podpišete, če dodate kraj, dan, mesec in leto, — je oporoka veljavna tudi brez prič.

I. V. Vprašate nas, ali naj še pojete? Poskusite.

A. Z. v D. Danes ni moglo priti na vrsto. Povemo Vam pa, da podajemo v listu razno snov, ker imamo razne čitatelje. Eno vgaja Vam, drugo je drugim všeč.

Kdo nam popiše kraje in običaje tržaške okolice?

Zamorske slike se bodo kazale 27. t. m. ob 5 uri pop. v kat. slov. izbr. društvu v Trstu ulica S. Francesco št. 15. I.

Brez platnic je izšla današnja številka.

Nasveti dekletom,

ki potujejo služiti v Aleksandrijo.

1) Ne potujte same, temveč pridružujte se že na parniku kake Slovenke, ki je že bila v Egiptu. Posebno v jeseni se vračajo take Slovenke iz domovine zopet v Egipt.

2) Ne zaupajte neslovenskim posredovalcem, ki Vam ponujajo imenitne službe, ker so le namerniki zloglasnih hiš.

3) Zaupajte slovenskim ljudem o katerih veste, da so pošteni. Sedaj imenujemo tri poštene Slovence, ki v Aleksandriji sprejemajo slovenska dekleta v varstvo in jih obvarujejo nevarnosti. a) Jožef Rijavec, služabnik v Franc Jožef-ovem azilu v Aleksandriji, b) Rok Komel, c) Janez Mask.

Ti možje prihajajo sedaj (1906) k parnikom v luki ob pondeljkih: zato uredite potovanje tako, da pridete v Aleksandrijo ob pondeljkih.

4) Zavd za slovenska dekleta (in sploh za avstrijska) je Franc Jožefov azil (zavetišče) v Aleksandriji. Vplača se za dan 1½ frank za hrano in stanovanje (1 frank=90 vin.=12 malih pijastrov = P. c. Pri Komelu in Masku 2 franka.

5) Oglasite se v Aleksandriji precej, ko pridete tjakaj pri tamošnjem slovenskem dušnem pastirju (Samostan Sv. Katarine v Aleksandriji). Sedaj (1906) Č. G. Pater Benigen Snoj.

6) Stopite v krščansko zvezo Slovenk in redno prihajajte na shode.

7) Išite pogostoma domov.

8) Ostanite v tujini pobožne in verne.

9) Ostanite, kar je še boljše, doma in ne jadrajte za nepoznano srečo na slepo.

10) Čim bliže domovine, tem bolje.

Kdor potuje v Ameriko naj gre čez Trst na ladijah avstro-amerikanske plovitbene družbe (Bratje Kozulić in dr.) Izselseniški dom pri Škednju. Pojasnila daje Rafaelova družba (Trst, Giacinto Gallina št. 6 I. n.).

Slovenske postne pridige v Trstu.

1) Pri Sv. Antonu Novem vsak petek v postu ob 5½ zjutraj in vsako nedeljo in praznik v postu popoldne ob 3½.

2) Pri Sv. Antonu Starem vsako nedeljo in praznik v postu zjutraj ob 6½ in popoldne ob 3½.

3) Pri sv. Vincencu vsako nedeljo in praznik v postu zjutraj ob 7½ in popoldne ob 2½ — in na veliki četrtek ob 6½ popoldne.

4) Pri Sv. Jakobu vsako nedeljo in praznik v postu ob 9 zjutraj in ob 3 popoldne. Na veliki petek ob 6½ zjutraj.

Sv. križev pot na slovenskem jeziku.

1) Pri Sv. Antonu Novem vsako kvaterno nedeljo popoldne ob uri slovenskega krščanskega nauka.

2) Pri Sv. Antonu Starem vsako postno nedeljo ob 4 p. poldne.

3) Pri Sv. Jakobu vsako postno nedeljo ob 3½ popoldne.